Gitarrfantasten på Söder

Jan ”Halkan” Hallquisth var mannen som tog hem de amerikanska gitarrerna till Sverige i början av sjuttiotalet. I 45 år har han haft gitarraffären på Söder, den första och främsta i Skandinavien inom nischen. Men vad ligger bakom hans idé och framgång?

En frusen dag i december traskar jag förbi på Södermalms hemtrevliga gator i förhoppning om att denna dag kommer upplysa mig om mannen som satte vintage-gitarrerna på Stockholms karta. Du kanske har läst om honom i Ulf Lundells storsäljande roman *Sömnen*? Eller kanske sett hans namn i Janne Schaffers musikalbum? Halkan som han också kallas har haft den lilla butiken sedan 1970 och under åren hållit sig till ett och samma koncept. Det gör att han har lång erfarenhet inom sitt område och vet vad han sysslar med. Det är något hans kunder kan intyga. Här behöver man inte oroa sig för uppblåsta försäljare som kvickt vill få saker sålda i julruschen. Det som genomsyrar verksamheten är i grund och botten baserat på kärleken för de äldre gitarrerna och den musik man kan skapa med dess hjälp.

Till slut kommer jag fram till destinationen där den inbjudande retroskylten hänger som fått gitarrälskare i decennier att tömma sina plånböcker. Både svenska och utländska rockstjärnor har sett charmen med den försäljning som Halkan bedrivit i rock´n´rollens anda. Genom åren har större gitarrspelare som Mats Ronander, Janne Schaffer och Jojje Wadenius kommit på besök. Men han har också många vanliga stamkunder som återkommer regelbundet.

När jag först öppnar dörren och går in genom entrén ger lokalen ett intryck som skiljer sig från andra. Väggar och golv är belamrade från topp till tå med de färgglada stränginstrumenten i alla dess former och det som finns kvar är en smal passage i mitten. Men man ska inte bli orolig, någonstans där inne finns Halkan gömd bland elgitarrer och högtalare. Det gäller bara att hitta honom. Snart får jag syn på en munter herre med beige skjorta och glasögon på. Det är Halkan som är på väg ut till Ming Garden på andra sidan gatan.

- Tjenare, jag ska precis käka lunch, men häng med!

Vi traskar iväg och väl inne på restaurangen möts vi av harmoniskt pianospel och en anlagd damm med fiskar vid ingången. Vi slår oss ned vid ett av borden där konversationen mellan servitrisen och Halkan tyder på att detta inte är hans första besök. Vid restaurangens hörn sitter ett par gäster runt några bord och samtalar lågmält med varandra. När vi satt oss till rätta och den väldoftande måltiden serverats börjar Halkan drömma sig tillbaka.

Halkans musikintresse har sitt ursprung från barndomen då det fanns gott om musik inom familjen. Det spelades munspel och gitarr, det hoppades och skuttades. Som han beskriver det själv kom det naturligt, det var roligt att lyssna på musik och han började sjunga med och lära sig texterna. Det gav honom senare en fördel när han en dag i början av sextiotalet fick hänga med en kompis som spelade i ett rockband. De spelade några låtar men det fanns ett problem.

- Det var jävligt knackiga på texterna. De sjöng totalt fel, hittade på utfyllning och hade dålig engelska. Jag hjälpte dem genom att fylla i luckorna och rättade till misstagen. Då frågade killarna om inte jag kunde ta micken och sjunga istället. Det gjorde jag och blev antagen på stubben, säger Halkan och skrattar mjukt.

Halkan fick in en fot i musikens värld och bandet, även kallat Black Mailers, åkte runt i stan på Östermalms ungdomsgård och Östra Real för att uppträda. Så småningom började Halkan även greppa tag om den akustiska gitarrens strängar som senare byttes ut mot en elgitarr. Men i och med att nya tider kom så förändrades samhällets syn på livsstil, musik och även Halkan gick in en ny era.

- Jag fick för mig att jag skulle åka till Paris och studera. Jag var väl mest nyfiken på att komma ut i vida världen och uppleva någonting annorlunda. Jag hade ju möjlighet att jobba hos min far som hade textilfabrik, men jag kände att det inte riktigt var min grej. Där på universitetet i Paris studerade jag franska och var närvarande en del utav den tiden. Men det var ju mycket annat kul som hände där, förklarar Halkan med ett leende på läpparna.

I Paris lärde han känna några amerikanska ungdomar som gick på samma skola. Det slutade med att de blev gatumusikanter och som en enda stor familj. När Halkan väl kom hem blev saknaden av vännerna för stor. Första flyget till New York blev det och sen vidare till Houston, Texas. Gitarrintresset hade redan då växt sig starkare och starkare med åren. Han hade lackat om sina gitarrer med sprejfärg på balkongen och meckat med mikrofoner.

- När jag besökte min kompis i Texas sa jag åt honom att *fasiken du måste visa mig musikaffärerna i stan asså*. Så vi stack dit. Där gick vi runt i butikerna och kollade på de nytillverkade gitarrerna, men det fanns också de begagnade i ett hörn. Det var där jag hittade den, Gibson Les Paul Junior, en lite udda modell som jag inte hade sett förut.

Det var gitarren som senare skulle leda till något mycket mer. Hemma i Sverige fanns inget liknande då de endast importerade in standardmodellerna och de som var lite tjusigare. Det gjorde att Halkan fastnade direkt för den lilla pärlan och bestämde sig för att slå till. Men det skulle ta ett tag till innan idén till verksamheten skulle uppkomma.

I början av 69 hoppade Janne Schaffer av från bandet Attraction och hade planer på att bilda ett eget gäng. Pelle Salberg, en gammal vän från Black Mailers och nu även medlem i Attraction, frågade då om inte Halkan ville hoppa in.

- Så det blev att jag klev in istället för Schaffer. Jag åkte ut till grabbarna och kopplade upp mig på junioren. Och det gick ju bra för oss, vi fick fina recensioner i tidningen i stil med *ja nu är det full fart på Attraction*. I och med detta var det en del som såg mig med gitarren, tyckte den var skitball och var beredda att ge en hel del pengar.

Från början var Halkan bestämd, han skulle minsann ha kvar den, men efter ett tag av smickrande erbjudanden gav han med sig. Priset köparen var villig att ge var tre gånger så högt som gitarren hade kostat i USA. I ungefär samma veva tändes en lampa.

- Vad fan, sådana där gitarrer hängde ju lite överallt där borta på pantbankerna och i musikaffärerna som vi var och tittade i. Det kanske inte var en så dum idé att åka dit igen och köpa några till. Det var så som själva idén kom, som serverat på silverfat, uppger Halkan och tar en klunk av sin dryck.

Nu hade idén äntligen kommit, men än fanns mycket kvar innan alla pusselbitar var på plats. I samma veva som lampan hade tänts så fick Halkan ett mycket attraktivt erbjudande angående en lokal på en bakgata på Söder. Han som ägde den forna butiken hade gått bort och änkan som Halkan hade känt sen innan frågade då om han ville ta över lokalen. Då kunde helt plötsligt idén om försäljningen av de amerikanska gitarrerna bli till verklighet.

- Jag stack kvickt tillbaka till USA och gitarraffärerna. Snart började jag lära känna privatpersoner som jag dealade med och vid nästa resa blev det att jag köpte ytterligare några gitarrer. Det gjorde att jag efter ett tag hade ett litet utbud av udda men tuffa gitarrer att ställa ut i lokalen.

Eftersom det inte var någon annan butik som hade kommit på den här idén så blev det rätt så snart att aktuella gitarrister drogs dit och tidningar började skriva om det nya fenomenet. Kunderna började välla in och resorna över till USA blev fler och fler. Enda sedan dess har Halkans rockhouse blomstrat.

Men ibland kan det kännas som att populariteten aldrig slutar växa. Gitarrernas antal ökar och fritiden för Halkan minskar. Det kan i vissa tillfällen bli till besvär när musiken kallar och affären behöver bemannas. Att spela på gitarren är för Halkan fortfarande lika roligt som förr och något han skulle vilja få mer tid att spendera på.

- Du ser ju hur det ser ut, nu ramlar ju nästan allting över en. Fast jag har fortfarande möjlighet att ta lite spelningar lokalt, men det var väl inte tänkt att jag skulle bli så involverad i det här och det skulle ta så mycket tid.

Även om fritiden och spelandet blir lidande ibland, så förklarar Halkan att han trivs mycket väl med sitt arbete och det är alltid lika trevligt med alla människor han träffar på. Både i affären och på diverse musikevenemang.

Inne på restaurangen som vi befinner oss på börjar fler gäster avlägsna sig ju mer solen går ner och gör himlen mörkare. Snart sitter vi ensamma kvar när klockan närmar sig halv fyra. Den vänliga servitrisen kommer återigen fram till oss. Hon lyfter upp kaffekannan i handen och frågar försiktigt om påfyllning och vi tackar. Halkan som knappt fått i sig en tugga från tallriken av allt historieberättande tar nu tillfälle i akt, men lika snabbt fortsätter han i sitt berättande och hyllar då en av sina välkända besökare.

Någon som borde få en stor eloge för att ge ut publicitet för Halkans rockhouse är Janne Schaffer. När Janne hade blivit en känd gitarrist kom han med skivan som överraskade Halkan. Den första låten var nämligen namngiven *Halkans affär*.

- Det var helt otippat. Jag visste det inte förrän skivan kom ut. Vi kände varandra sen innan och han brukade hälsa på då och då. Med låten hjälpte han mig att sätta stället på kartan. Fast jag brukar skämta ibland och säga att han egentligen är skyldig mig en massa royalties för att ha använt mitt namn. Det blev ju en hel del snack om låten.

Men vad vore verksamheten utan dess kunder. Unga som gamla har kommit till butiken genom åren för att diskutera, titta på instrumenten och för att hitta den perfekta gitarren. Snart är Halkans rockhouse inne på år 45 och många av de kunder han har idag är stammisar. De har varit med från första stund och hållit sig kvar i alla dessa år. Det tar han som ett gott betyg.

Men det finns även många andra som kommer hit. Ibland kommer det in en och annan proffsmusiker som är ute efter en riktigt bra gitarr. Även herrar i kostym och överrock kan komma att traska in. Deras mål med besöket kan vara att köpa en fin gitarr de har drömt om att få äga eller en gitarr som de tidigare ägde med gjorde sig av med.

- Många sådana kunder har jag. Personer som tidigt haft ett musikintresse men gått en annan väg i livet. Kanske åkte de in i lumpen, skaffade tjej, fick barn, byggde upp en karriär, men när ungarna har flytt boet får de helt plötsligt tid att börja ägna sig åt hobbys. De kommer in och säger till mig *jag vill köpa en gitarr och jag är beredd på att det får kosta lite*, förklarar han.

Kundkretsen tar inte slut här. I denna kompott finns även *tonårskidsen* som Halkan kallar dem. De som är mellan 15 till 20 år. Många unga idag lyssnar på musik som The Beatles och Jimi Hendrix. En del av dessa ungdomar tycker även om originalstucket som Halkan erbjuder i sin butik. De tittar de gärna in och dreglar lite över deras idolers gitarrmodeller.

Något som är gemensamt för alla kunder som kommer in i Halkans butik är intresset för musiken. De ger en otroligt härlig atmosfär som är nästintill obeskrivlig.

- Det känns ju inte som kunder utan man blir mer som polare. Vi har ju alla vårt gemensamma musikintresse och pratar samma språk. Det spelar ingen roll vilken ålder man är i eller vilken sorts person man är, även om man är en rockartist eller någon av tonårskidsen. Så det gör ju att det är himla skönt att träffa nya människor inom branschen, det är en så väldigt skön stämning mellan oss att det nästan blir familjärt.

När Halkan har hunnit äta klart och vi senare återvänder in till den lilla lokalen får jag en glimt av denna goda stämning i verkligheten. Precis när vi kommer in i lokalen igen drar sig alla kunder till Halkan snabbare än blixten. Det är som om han skulle ha en blinkande skylt över huvud som säger att han är här nu. Ett par män kommer direkt fram till honom och börjar snacka om en gitarr de vill ställa ut i affären, en annan äldre man börjar snacka om en gura han håller i handen.

Konversationerna fortsätter och när Halkan tar fram några av sina finaste gitarrer börjar de jubla av glädje. Alla spärrar upp ögonen och när Halkans egna godingar kommer fram tappar de hakorna i marken. När jag ser dessa fina hantverk börjar jag undra. Jag tar då tillfälle i akt och frågar honom den ultimata frågan: *Vilken av alla dessa gitarrer är din absoluta favorit*? Valet mellan finalisterna blir oerhört svårt. Argumenten går åt ena sidan och åt andra sidan, men till slut kommer han fram till sitt slutgiltiga svar.

- Om jag skulle bli ställd mot väggen och någon säger till mig *Halkan! Vilken gitarr föredrar du mellan Stratan och Telen?* så blir det nog Telen som är den mest geniala. Asså den har inte en massa trams runt omkring som tar bort energin från spelandet med massa rattar och grejer. Jag fattar inte hur folk orkar hålla på med det där. De här gitarrerna har fortfarande ett koncept som håller än idag, hela vägen ut. Man kan alltid slänga fram en Strata eller Tele, It can´t get any better!

Dagen börjar gå mot sitt slut. En dag fullspäckad av gitarrer, otroliga historier och minnen, Halkan själv och Södermalms hemtrevliga gator. Men även om jag skulle vilja stanna kvar i den trivsamma butiken fullpackad med vintagegitarrer, så måste jag tyvärr tacka för mig och dra mig hemåt på gröna linjen. Fort och smidigt försöker jag säga adjö innan jag tappar bort Halkan i affärens instrumenthav. Och just när jag börjar gå ut genom dörren mot tunnelbanan ett hus därifrån kommer han fram till mig och avslutar med att säga:

- Förr var det här stället en ungdomsgård, men nu är det ett gubbdagis.

Vi börjar skratta varpå flera av gästerna och de som arbetar där börjar protestera. Ut genom dörren går jag med mer i bagaget än vad jag kunnat begära. Vinden som blåser lätt håller ett svagt grepp om mitt hår, jag känner doften från en ryckande skorsten och lamporna längs Götgatan har

tänts. Själv traskar jag hemåt på gatan som nu är nästintill tom med några få kvar som drar sig hemåt på kvällskvisten. Vanligtvis kryllar gatan av moderiktiga hipsters, människor med kreativa stilar som uttrycker individerna och deras intresse för kultur. Den går genom stadsdelen Södermalm som anses vara den trendigaste delen av staden om man frågar en vanlig Stockholmare. Tidningen Vogue styrker detta genom att ranka Södermalm som det tredje coolaste kvarteret i världen. Det här är helt enkelt ett besök du kan se fram emot i en förtrollande stadsdel.

Det kan vara svårt att förstå och kunna sätta sig in vilka känslor som uppkommer och vilken atmosfär som ligger över Söders alla gator för en utomstående. Men det kan också vara svårt för den insatte att beskriva den. Man måste helt enkelt uppleva den själv för att fullt ut förstå vad det handlar om. Gå på gatorna som är fulla av vintage-butiker och lyssna på livemusiken som spelas av gatumusikanter. Ta en fika i stadsdelen där man tycker sig hitta en restaurang eller ett mysigt café i varje gathörn. Träffa på de vänliga människorna som hälsar dig välkommen, som låter dig få vara dig själv samtidigt som du får vara en i gänget och känna samhörighet.

En sista gång för dagen tittar jag tillbaks mot affären. Jag ser det gula ljuset stråla ut ifrån de fyra skyltfönstren och ser gitarrerna som står uppradade för fönstershopparna. Där inne i värmen fortsätter Halkan och hans gitarrälskande vänner diskutera om Telen och Stratan. Det finns inget tvivel om att Halkans affär har lyckats fånga denna underbara stämning som omringar Södermalm. Jag funderar för mig själv hur många andra platser som är så här magiska, fulla av vänskap och kärlek. En plats där alla kan prata med varandra och komma överens. Musikens ljuva toner måste göra ett och annat som kan sammanföra människor med olika bakgrund och personligheter på detta träffsäkra sätt.

Att få träffa och lära känna denna fyndiga man har gett mig insikt i vad han och även Södermalm har att erbjuda. Här kan du stöta på människor som Halkan, en person full av passion, kunskap och erfarenhet inom sitt område. Det är människor som berikar vår stadskultur och håller den i ständig rörelse. Något jag i framtiden hoppas kommer kunna bevaras genom att nya inspirerande individer frodas och vågar gå sin egen väg. Södermalm är en plats där dessa uppmuntras att växa.

Jag vänder mig om igen och går vidare. Redan nu känner jag på mig att det inte är sista gången jag besöker Halkans rockhouse. Den lilla musikaffären på Söder kanske inte ser så märkvärdig ut i de vintermörker vi nu befinner oss i, men när du väl tar första steget och går in i lokalen kommer du inte ångra dig. Du kommer inte bara ges möjlighet att inspektera och köpa fina gitarrer utan dessutom få goda råd av den charmiga experten Halkan, samtala med andra trevliga musikentusiaster och känna på när Södermalms förtrollande atmosfär är som bäst. I hjärtat av Södermalm hittar du hem till Halkan och hans affär, en person och plats du sent kommer att glömma.

